

¹⁴ Koutsouradis A. G. Property relationship between spouses. National report: Greece / A. G. Koutsouradis. – 16 p. – P. 9 // Commission on European Family Law : [Electronic resource]. – Mode of access : <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Greece-Property.pdf>

¹⁵ Principles of European Family Law regarding Property Relations between Spouses // Commission on European Family Law : [Electronic resource]. – Mode of access : <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Principles-PRS-English1.pdf>

Резюме

Простибоженко О. С. Юридична конструкція «договору в інтересах сім'ї» у майнових правовідносинах подружжя: досвід європейських держав і перспективи гармонізації національного законодавства.

Стаття присвячена дослідженню в законодавстві та доктрині європейських держав правового регулювання договору, який укладається одним із подружжя і породжує зобов'язання також для другого із подружжя. Автором аналізуються підходи, які склалися в європейських державах до сфери застосування досліджуваної юридичної конструкції. За результатами узагальнення європейського досвіду пропонуються напрями гармонізації національного сімейного законодавства з законодавством європейських держав.

Ключові слова: подружжя, зобов'язання, борг, договір в інтересах сім'ї, гонорар, виграш, повсякденні потреби сім'ї, ведення домашнього господарства.

Резюме

Простибоженко О. С. Юридическая конструкция «договора в интересах семьи» в имущественных правоотношениях супругов: опыт европейских стран и перспективы гармонизации национального законодательства.

Статья посвящена исследованию в законодательстве и доктрине европейских стран правового регулирования договора, который заключён одним супругом и порождает обязательства также для другого супруга. Автором анализируются подходы, сложившиеся в европейских странах относительно сферы применения исследуемой юридической конструкции. В результате обобщения европейского опыта предлагаются направления гармонизации национального семейного законодательства с законодательством европейских государств.

Ключевые слова: супруги, обязательство, долг, договор в интересах семьи, гонорар, выигрыш, повседневные нужды семьи, ведения домашнего хозяйства.

Summary

Prostybozhenko O. Legal structure “contract in the interest of family” in spouses’ property relations: experience of European states and harmonization perspectives of national legislation.

The paper is devoted to the research in European states’ legislations and doctrines of the legal regulation of agreement that is concluded by a spouse and also bound on the other. The author analyzed the approaches to the scope of application of the studied legal structure that have developed in the European jurisdictions. Based on generalization of European legal experiences, the areas of harmonization of national family legislation with European states’ legislations are suggested.

Key words: spouses, obligation, debt, contract in the interest of family, honorarium, gambling and lottery gain, day-to-day family needs, household.

УДК 347.45/47

М. М. СИГИДИН

Мар'яна Михайлівна Сигидин, аспірантка Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ВІДМЕЖУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ДОГОВОРУ ВІД ІНШИХ СУМІЖНИХ ДОГОВІРНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Сьогодні цивілістична доктрина та практика зіткнулися з проблемою недосконалості чинного законодавства в частині відсутності правового регулювання відносин за корпоративним договором, що значно ускладнює його застосування, а також створює чимало «білих плям» у розумінні його правової природи та сутності. З огляду на це вважаємо за необхідне здійснити порівняльно-правовий аналіз корпоративного договору та суміжних договірних конструкцій, результати якого сприятимуть більш глибокому осмисленню сутності та правової природи корпоративного договору.

Дослідженнями правової природи корпоративного договору, а також його місця в системі цивільно-правових договорів займаються такі науковці, як В. А. Васильєва, В. В. Васильєва, І. В. Венедиктова, В. В. Вітрянський, Ю. М. Жорнокуй, О. Р. Кібенко, В. В. Луць, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.

Метою статті є здійснення порівняльно-правового аналізу корпоративного договору та деяких суміжних договірних конструкцій, а саме: правочинів на представництво, договору управління майном та угод про науково-технічне співробітництво.

В. А. Васильєва вказує, що відмежування корпоративних договорів від інших договірних типів лежить в площині предмета договору. Предметом корпоративного договору є організаційні права, якими володіє учасник корпорації, та управління ними. Предметом таких домовленостей може бути певний перерозподіл організаційних прав, щодо яких відсутнє імперативне регулювання, в тому числі на рівні локальних нормативних актів. У межах такого договору сторони домовляються про період та межі здійснення суб'єктивних прав власника корпоративних прав. Крім того, зміст даного договору може полягати у можливості учасників корпорації перерозподіляти організаційні права між собою¹.

Аналізуючи правову природу корпоративного договору, можна відслідкувати певну його схожість із правочинами на представництво. Правовому регулюванню відносин представництва присвячена Глава 17 ЦК України, ст. 237 якого визначає представництво як правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє.

Про наявність схожих рис між правовідносинами, що опосередковуються корпоративним договором, та правочинами на представництво свідчить наступне. Як зазначає В. А. Васильєва, характерним для корпоративного договору є те, що дії та інтерес сторін полягають у впливі на інший об'єкт – юридичну особу². Щодо представництва у корпоративних відносинах, то на перший погляд уповноваження особи на вчинення дій в інтересах учасника товариства також носить немайновий характер та передбачає вчинення юридичних і фактичних дій в його інтересах. І у першому, і у другому випадках вчиненню дій немайнового характеру передують вчинення одно-, дво- та багатосторонніх правочинів. Проте сутність та правові наслідки зобов'язання різні.

І. О. Гелецька стверджує, що представництво – це структурно-складне тристороннє, таке, що поетапно розвивається, правовідношення, в силу якого одна сторона (представник) виступає від імені іншої особи (яку представляє). Представник завдяки наявного в нього повноваження встановлює або здійснює своїми цілеспрямованими діями права та обов'язки особи, яку він представляє, між останньою та третіми особами³.

Аналізуючи правовідношення, що виникає на підставі корпоративного договору, доходимо висновку, що воно позбавлене тристороннього характеру. Сутність даної договірної конструкції полягає у тому, що учасники юридичної особи корпоративного типу, маючи на меті спільними зусиллями здійснювати ефективне управління належними їм корпоративними правами, укладають між собою договір, у якому вони зобов'язуються діяти скоординовано та узгоджено в процесі виконання умов договору. Тобто, йдеться про впорядкування внутрішніх корпоративних правовідносин виключно між учасниками корпорації. Кожен із них діє від власного імені та у власних інтересах, реалізуючи при цьому правомочності із корпоративних прав, що їм належать, та не виходячи за межі їхньої внутрішньокорпоративної діяльності.

З огляду на це, по-перше, у контексті корпоративного договору важко говорити про опосередкування ним, крім внутрішніх правовідносин між учасниками, зовнішніх правовідносин між ними та третіми особами; по-друге, у відносинах з корпоративного договору відсутнє притаманне представництву уповноваження, адже учасники реалізують свої власні правомочності, що входять до складу корпоративних прав, тобто дії вчиняються відповідно до корпоративного зобов'язання (як виконання обов'язків за договором), а не в межах повноваження; по-третє, кожен із учасників корпоративного договору виступає від свого імені та діє у власних інтересах. Саме власні індивідуальні корпоративні інтереси учасника мають першочергове значення для укладення того чи іншого корпоративного договору.

Окрім того, у контексті порівняльного аналізу зобов'язань із корпоративного договору та із представництва важливо наголосити й на відмінностях у правових наслідках їх виконання. За загальним правилом, визначеним у ст. 239 ЦК України, правочин, вчинений представником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє. Дане положення продубльоване у ст. 1000 ЦК України щодо договору доручення: «Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює і припиняє цивільні права та обов'язки довірителя». Якщо говорити про корпоративний договір, то необхідно зазначити, що виконання зобов'язань породжують правові наслідки виключно для його учасників.

Разом із тим корпорація та корпоративний договір, укладений в межах її діяльності, не існують ізольовано одне від одного. Учасники договору в процесі виконання його умов здійснюють визначальний вплив на діяльність корпорації в цілому, підвищуючи її ефективність, залишаючись при цьому виразниками власної волі.

У контексті проблематики статті доцільно провести порівняння також і з угодами про науково-технічне співробітництво, з огляду на те, що у науці цивільного права такі угоди відносять до групи договорів про спільну діяльність⁴.

Насамперед необхідно зауважити, що інститут науково-технічного співробітництва входить до сфери правового регулювання міжнародного права і набув особливого поширення протягом останніх десятиліть з огляду на світові інтеграційні процеси у різних сферах суспільного життя. Про це свідчить укладення Україною низки міжнародно-правових договорів у галузі науково-технічного співробітництва. У науковій літературі зазначається, що предметом договорів у галузі науково-технічного співробітництва є проведення науково-дослідних, експериментальних, проектно-конструкторських робіт з метою розширення наукових знань, створення зразків нових виробів і розробки технологічних процесів⁵. Тобто, фактично йдеться про співробітництво держав у сфері науки та техніки, що може полягати у взаємному обміні інформації, досвіду, спільній розробці та виконанні тих чи інших міжнародних програм розвитку.

Разом з тим варто наголосити, що науково-технічне співробітництво поширене і у сфері приватного права. Так, В. В. Резнікова серед договорів про спільну господарську діяльність виділяє договори про співпрацю (коопераційні договори), у тому числі й у науково-технічній сфері. За коопераційним договором два

або більше учасники господарського обороту – суб'єкти господарювання або негосподарюючі суб'єкти – юридичні особи беруть на себе певні господарсько-правові зобов'язання з метою досягти спільного господарського результату⁶.

Наведене визначення настановує на висновок про наявність деяких спільних рис між договором про науково-технічну співпрацю та корпоративним договором. Схожість передусім прослідковується в особливостях предмета зазначених договорів. Так, предметом договорів про науково-технічну співпрацю є проведення на засадах кооперації науково-дослідних, проектно-конструкторських та експериментальних робіт, мета яких полягає, зокрема, у розширенні сфери наукових знань, створенні зразків нових виробів, матеріалів, обладнання чи у розробці технологічних процесів⁷. Із даного твердження вбачається, що предметом договору про науково-технічне співробітництво є спільна діяльність його сторін, заснована на кооперації (співробітництві).

Засади кооперації, взаємодія, координація зусиль у процесі спільної діяльності – усе це є характерним і для корпоративного договору, сутність якого полягає у спільному управлінні учасниками корпорації належними їм корпоративними правами.

Разом із тим необхідно зауважити, що укладення угод про науково-технічне співробітництво здійснюється з метою розробки науково-технічних об'єктів – конструкторських чи технологічних – на основі проведення науково-дослідних та/або проектно-конструкторських та/або експериментальних робіт (проведення спільних розробок конструкції чи способу або доведення до стадії впровадження таких об'єктів, що належать одній зі сторін)⁸. Як зазначалось вище, сторонами таких угод є суб'єкти господарювання та негосподарюючі суб'єкти, на відміну від корпоративного договору, сторонами якого є учасники корпорації – власники корпоративних прав. Вищезазначене дає змогу дійти висновку, що відмінності між корпоративним договором та угодою про науково-технічне співробітництво проявляються насамперед у характері спільної діяльності сторін досліджуваних договорів, сфері їх застосування, суб'єктному складі та правових наслідках.

Нарешті, слід вказати на майновий характер угод про науково-технічне співробітництво, а також на матеріальний результат спільної діяльності. Так, М. М. Богуславський зазначає, що в договорі про науково-технічне співробітництво вирішуються питання фінансування (окремого або спільного), питання використання результатів робіт, правової охорони винаходів тощо⁹. Зазначені риси угод про співробітництво не притаманні корпоративному договору, учасники якого не здійснюють фінансування діяльності зі спільного управління корпоративними правами, а результат договору, як правило, полягає у підвищенні ефективності діяльності корпорації, а не у створенні тих чи інших матеріальних об'єктів.

У контексті порівняльного аналізу корпоративного договору із суміжними договорами необхідно присвятити окрему увагу договору управління майном. Адже на перший погляд видається, що вказані договірні конструкції мають схожу правову природу – в процесі виконання зобов'язань, які ними породжуються, сторони здійснюють ряд дій, спрямованих на управління об'єктами цивільних прав.

Варто зазначити, що поняття договору управління майном закріплено ст. 1029 ЦК України, відповідно до якої за договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача).

На думку І. В. Венедиктової, під управлінням слід розуміти здійснення довірчим управителем від свого імені необхідного комплексу дій шляхом використання правомочностей, аналогічних правомочностям власника майна, по володінню, користуванню й розпорядженню ним і в його інтересах¹⁰.

Беручи до уваги такий критерій, як предмет договору, можна відслідкувати відмінності між даними договірними конструкціями. Відповідно до ст. 1030 ЦК України предметом договору управління майном можуть бути підприємство як єдиний майновий комплекс, нерухома річ, цінні папери, майнові права та інше майно. Не можуть бути предметом договору управління майном грошові кошти, крім випадків, коли право здійснювати управління грошовими коштами прямо встановлено законом.

Важливим моментом, на нашу думку, є те, що предмет договору управління становить не лише майно, передане в управління, а й вчинення управителем від свого імені будь-яких допустимих юридичних і фактичних дій, необхідних для управління майном в інтересах установника або третьої особи, з урахуванням обмежень, визначених договором і законом. У зв'язку з тим, що даний договір за моментом укладення є реальним, установник управління саме передає, а не зобов'язується передати управителеві майно в управління. Тому для набрання чинності договором управління майном недостатньо однієї зустрічної згоди сторін. Обов'язковою умовою укладення договору управління майном буде вчинення фактичних дій у вигляді передачі майна управителеві. Крім того, беручи до уваги той факт, що предметом даного договору є майно, яке належить установникові управління на праві власності, можна говорити про майновий характер зобов'язання, яке породжується договором управління майном.

На відміну від договору управління майном, предметом корпоративного договору є управління корпоративними правами, що являє собою взаємоузгоджену систему юридичних та фактичних дій учасників корпорації щодо забезпечення ефективної роботи корпорації в їх власних інтересах. Тобто, предметом корпоративного договору є не саме майно чи майнові права (у даному випадку – корпоративні права), а сукупність спільних взаємоузгоджених дій учасників юридичної особи корпоративного типу. Корпоративний договір є консенсуальним, а тому вважається укладеним з моменту досягнення згоди між його сторонами з приводу усіх істотних умов. Передача майна від однієї сторони до іншої даним договірним зобов'язанням не опосередковується.

Загалом, як зазначає Р. А. Майданик, договір управління майном є особливим договором з управління чужим майном в інтересах самого власника чи вигодонабувача, якому притаманні високий ступінь довірливості та особливе значення особистості його учасників. З огляду на це даному договору властивий специфічний суб'єктний склад, який також відрізняє його від корпоративного договору¹.

У контексті цього необхідно наголосити, що особливістю предмета корпоративного договору є управління учасниками корпорації корпоративними правами, що належать їм на праві власності, тобто управління своїм, а не чужим майном.

Управління майном є зобов'язальним правовідношенням. Здійснення управителем у межах, визначених законом та договором управління майном, повноважень власника стосовно майна, переданого в управління, не є свідченням делегування йому власником речово-правових повноважень, але є змістом його зобов'язань перед власником як боржника за зобов'язанням управління майном, що виникає з договору, укладеного між власником майна та управителем. Виконуючи свої зобов'язання перед власником майна, управитель виступає перед третіми особами як титульний володілець майна, який діє від свого імені, але в інтересах власника або призначеного ним вигодонабувача². Такі особливості механізму врегулювання відносин, які виникають з договору управління майном, не є характерними для корпоративного договору.

Щодо суб'єктного складу зобов'язання, що породжується договором управління майном, то відповідно до ст. 1032 ЦК України установником управління може бути власник майна, яке знаходиться в управлінні, а у випадках, прямо передбачених законом, – особа, яка не є власником, коли необхідність управління наявна, а воля власника з причин, що від нього не залежать, відсутня. Щодо управителя майном, то його правовий статус регулюється ст. 1033 ЦК України і базується на правовій презумпції, згідно з якою управління майном передбачає передачу довіреного майна професіоналу. Управителем може бути і фізична, і юридична особа, що є суб'єктом підприємницької діяльності. На практиці управління майном здійснюють фінансово-кредитні установи, емітенти цінних паперів щодо своїх власних паперів, підприємницькі організації – професійні учасники ринку цінних паперів, індивідуальні підприємці та ін. Виходячи з цього, метою укладення договору управління майном, як зазначає І. В. Венедиктова, є отримання певного ефекту від професіонального управління довіреним майном в інтересах установника управління без переходу до довірчого управителя права власності на нього шляхом виникнення в останнього правомочностей володіння, розпорядження й користування цією майновою масою³.

Щодо суб'єктного складу корпоративного договору, то можливість бути стороною корпоративного договору опосередковується наявністю в особи певного обсягу корпоративних прав і, таким чином, правомочностей щодо управління ними в межах корпорації, у тому числі спільно з іншими її учасниками. Сторонами корпоративного договору завжди є учасники корпорації, які координують свою діяльність з метою досягнення певних економічних результатів та забезпечення ефективного функціонування господарського товариства.

Специфікою суб'єктного складу правовідносин, які породжуються корпоративним договором, є те, що реалізація дій з управління корпоративними правами здійснюється його учасниками безпосередньо, без уповноваження на те інших осіб та передання відповідного майна. Змістом діяльності сторін корпоративного договору в процесі виконання його умов є координація інтересів та узгодженість дій учасників корпорації з метою досягнення спільної мети – забезпечення ефективності управління корпорацією.

Отже, беручи до уваги вищезазначене, необхідно зробити наступні висновки щодо розмежування корпоративного договору та суміжних договірних конструкцій. Порівняння корпоративного договору та правочину на представництво дало змогу підсумувати, що за формою дії, які вчиняються їх сторонами, є ідентичними, але підстави вчинення, зміст та суб'єктивні наслідки є різними. Відмінності корпоративного договору та угоди про науково-технічне співробітництво насамперед полягають у суб'єктному складі договорів, сфері їх застосування, а також характері спільної діяльності. Відмежування корпоративного договору від договору управління майном лежить у площинах предмета, суб'єктного складу, а також характеру відносин, що породжуються зазначеними договірними конструкціями.

¹ Васильєва В. А. Корпоративні правочини: поняття та особливості / В. А. Васильєва // Проблеми охорони прав суб'єктів корпоративних правовідносин : Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., присвяченої 10-й річниці створення Лабораторії з вивчення проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України (23–24 вересня 2011 р.). – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. – С. 27.

² Там само. – С. 26.

³ Гелецька І. О. Правове регулювання відносин представництва у цивільному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / І. О. Гелецька; НАН України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2005. – С. 12.

⁴ Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т. В. Бондар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін.; за ред. О. В. Дзери. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 326.

⁵ Черницька Т. В. Міжнародне науково-технічне співробітництво в умовах глобалізації: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.02 / Т. В. Черницька. – К. : Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана, 2009. – С. 12.

⁶ Резнікова В. В. Правове регулювання спільної господарської діяльності в Україні : навч. посіб. / В. В. Резнікова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – С. 215.

⁷ Там само. – С. 217.

⁸ Там само.

⁹ Богуславский М. М. Международное частное право : учеб. – 2-е изд., перераб. и доп. / М. М. Богуславский. – М. : Междунар. отношения, 1994. – С. 229.

¹⁰ Венедиктова І. В. Договір довірчого управління майном як форма реалізації правового інституту довірчого управління майном в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / І. В. Венедиктова : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www-jurfak.univer.kharkov.ua/kafedry/kaf_civil-prav/avtorefcpp/venediktova.pdf

¹¹ Майданик Р. А. Поняття інституту довірчого управління майном у проекті Цивільного кодексу України / Р. А. Майданик // Підприємництво і право. – К. : Ін-т приват. права і підприємництва АПР України / наук. ред. В. М. Селіванов, 1998. – С. 186.

¹² Майданик Р. А. Проблеми регулювання довірчих відносин у цивільному праві : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.03 / Р. А. Майданик. – К, 2003. – С. 21.

¹³ Венедиктова І. В. Вказана праця.

Резюме

Сигидин М. М. Відмежування корпоративного договору від інших суміжних договірних конструкцій.

Стаття присвячена відмежуванню корпоративного договору від деяких суміжних договірних конструкцій, а саме: правочини на представництво, угоди про науково-технічне співробітництво, договір управління майном. Зокрема, виявлено й виокремлено низку спільних та відмінних рис корпоративного договору та правочинів на представництво. Зроблено висновок, що за формою дії, які вчиняються їх сторонами, ідентичні, але підстави вчинення, зміст та суб'єктивні наслідки є різними. З приводу порівняння корпоративного договору і угод про науково-технічне співробітництво автором визначено, що відмінності між зазначеними договорами насамперед полягають у суб'єктному складі договорів, сфері їх застосування, а також характері спільної діяльності. Відмінності корпоративного договору та договору управління майном можна прослідкувати в особливостях предмета, суб'єктного складу, а також характеру відносин, що породжуються зазначеними договірними конструкціями.

Ключові слова: корпоративний договір, договір управління майном, правочин на представництво, угода про науково-технічне співробітництво, предмет договору, кооперація, корпорація.

Резюме

Сигидин М. М. Отмежевание корпоративного договора от других смежных договорных конструкций.

Статья посвящена отмежеванию корпоративного договора от некоторых смежных договорных конструкций, а именно: сделки на представительство, соглашения о научно-техническом сотрудничестве, договора управления имуществом. В частности, обнаружен и выделен ряд общих и отличительных черт корпоративного договора и сделок на представительство. Сделан вывод, что по форме действия, совершаемые их сторонами, являются идентичными, но основания совершения, содержание и субъективные последствия разные. По поводу сравнения корпоративного договора и соглашений о научно-техническом сотрудничестве автором определено, что различия между этими договорами прежде всего заключаются в субъектном составе договоров, сфере их применения, а также характере совместной деятельности. Различия корпоративного договора и договора управления имуществом можно проследить в особенностях предмета, субъектного состава, а также характера взаимоотношений, порождаемых указанными договорными конструкциями.

Ключевые слова: корпоративный договор, договор управления имуществом, сделка на представительство, соглашение о научно-техническом сотрудничестве, предмет договора, кооперація, корпорація.

Summary

Sygydyn M. The separating of a corporate contract from other related contractual structures.

The article is devoted to the distinguishing a corporate agreement from certain related contractual structures, namely representation transactions, agreements on scientific and technical cooperation, a contract on property management. In particular, a number of common and distinctive features of corporate transactions and agreement on representation is identified and singled out. It is concluded that the forms of actions committed by their parties are identical, but the grounds of commitment, the content and subjective consequences are different. Regarding the comparison of corporate contracts and agreements on scientific and technical cooperation author determined that the differences between these contracts are primarily in the subject composition agreements, sphere of their application and nature of joint activities. The differences of a corporate agreement and a contract on property management can be seen in the peculiarities of the subject, the subject composition and nature of the relationship arising from the mentioned contractual structures.

Key words: a corporate agreement, an agreement on property management, a representation transaction, an agreement on scientific and technical cooperation, an object of the agreement, cooperation, a corporation.